

Razvoj igre

Dijete raste i razvija se igrajući se. To je temeljna aktivnost djetinjstva. Igra je arena u kojoj se iskušavaju različiti aspekti socijalnog, emocionalnog, tjelesnog i spoznajnoga razvoja djeteta.

Dječja igra može se sagledati s različitih aspekata.

- × Zašto se neka djeca vole igrati sama?
- × Što možemo naučiti o djetetu promatrajući njegovu igru?
- × Što čini igru sve složenijom i sve bogatijom?

Da bismo odgovorili na ova i slična pitanja, prilazimo igri kao socijalnom fenomenu te kao aspektu spoznajnog razvoja (Vasta i suradnici, 1998.).

Igru predškolskog djeteta možemo opažati s obzirom na dvije razine, spoznajnu i društvenu.

SPOZNAJNA RAZINA	DRUŠTVENA RAZINA
<ul style="list-style-type: none"> • funkcionalna igra – vrsta igre u kojoj dijete koristi, isprobava i tako razvija svoje sposobnosti (funkcije) • konstruktivna igra – igra u kojoj se dijete služi predmetima, rukuje njima s namjerom da nešto stvori • igra pretvaranja – vrsta igre u kojoj djeca rabe predmet ili osobu kao simbol nečega drugog (simbolička igra; igra uloga, “kao da...”) • igra s pravilima – vrsta igre prema unaprijed poznatim pravilima i ograničenjima. 	<ul style="list-style-type: none"> • promatranje – gledanje drugih kako se igraju bez uključivanja u igru • samostalna igra – samostalno i nezavisno igranje bez pokušaja približavanja drugoj djeci • usporedna igra – vrsta igre u kojoj se djeca igraju jedno pokraj drugoga i sa sličnim materijalima, ali bez stvarnog druženja ili suradnje • usporedno-svjesna igra – igra u kojoj djeca priznaju prisustvo drugog djeteta uspostavljajući kontakt očima • jednostavna socijalna ili povezujuća igra – igra u kojoj dolazi do porasta kontakta među djecom, djeca se igraju u blizini, započinju razgovor, smiješe se, izmjenjuju igračke • komplementarna i uzajamna igra – vrsta socijalne aktivne igre u kojoj dijete “uzima i daje” (ulovi me – ulovit ću te; skrij se – traži...) • suradnička igra – igra u grupi koja je nastala radi obavljanja neke aktivnosti ili postizanja nekog cilja, a postupci djece su usklađeni.

Poseban oblik suradničke igre jest igra pretvaranja, u kojoj djeca zamišljaju svoje i tuđe emocije u različitim izmišljenim odnosima i scenarijima, što osobito poticajno djeluje na razvoj djetetove društvenosti.

Iako ju je moguće ovako analizirati, igra djeteta je kompleksan fenomen, i u njezinu pojavljivanju prisutne su obje spomenute razine.

Prateći društvenu razinu, djetetov napredak od samostalne do suradničke igre, možemo promatrati kao teoretski model, ali prijelaz iz jedne faze igre u drugu (npr. samostalne u usporednu ili pak suradničku) nije za svu djecu jednak, kao što može postojati i više različitih načina igranja u nekom razdoblju života djeteta.

Spoznajna složenost igre zasigurno se mijenja s dobi djeteta. Sva se ključna razdoblja u spoznajnom životu djeteta odražavaju i na složenost spoznajne razine igre. To znači da iste vrste igara mogu postojati u različitim fazama, iako je njihova složenost s obzirom na spoznajnu razinu drukčija. Tako funkcionalna igra, primjerice, postoji i u jednogodišnjaka i u šestogodišnjaka, ali ona se razlikuje onoliko koliko se i oni razlikuju u ukupnom razvoju.

Djeca predškolske dobi pokazuju i individualne razlike u stilu igre. Prema Steinberg i Meyer (1995.) neka su sklonija konstrukciji i građenju, a druga pak simboli i dramatizaciji. U neke su djece prisutna oba stila, a s vremenom se počinju razvijati preferencije stila. Nijedan stil nije bolji za dječji razvoj – naprosto su različiti. Izazov budućim istraživanjima jest pitanje koliko su stilovi igre važni naprimjer za kasnije osobne stilove u životu.

Iako je igra bazična aktivnost djetinjstva, neka djeca su jednostavno zaigranija od druge. Ustanovljeno je kako su to ona djeca koja imaju pozitivniji odnos prema svijetu oko sebe, koja su više prosocijalna od svojih vršnjaka, sklonija angažmanu u društvenim i simboličkim igrama, razvijenijih verbalnih sposobnosti.

(Starc i sur. [2004]. Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi, Zagreb, Golden marketing)

